

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ ЯК ПЕРЕКЛАДАЧ ТА ПОПУЛЯРИЗАТОР СЛОВАЦЬКОЇ ПОЕЗІЇ

MAKSYM RYLSKYI AS A TRANSLATOR AND PROMOTER OF THE SLOVAK POETRY

Ліхтей Т.В.,

orcid.org/0000-0002-6612-5733

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри словацької філології

Ужгородського національного університету

У статті розглядається діяльність визначного поета і вченого, теоретика засад художнього перекладу Максима Рильського в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин. У цьому контексті Максим Рильський презентується як перекладач та популяризатор словацької поезії в Україні. Разом з Григорієм Кочуром та Леонідом Первомайським він спричинився до появи унікального видання – «Антології словацької поезії» (1964), яке вмістило зразки творчості більш ніж п'ятдесяти словацьких (від класиків Яна Коллара, Яна Голлого та ін. до сучасників Любомира Фелдека, Томаша Яновця) митців в українському перетлумаченні більш ніж п'ятдесяти вітчизняних перекладачів. Сам М. Рильський презентував українською доробок таких знакових постатей у словацькій літературі, як Людовіт Штур, Само Халупка, Янко Краль, Гвездослав, Іван Краско та ін.

Як яскравий репрезентант п'ятірного грона українських неокласиків, якому дивом судилося вижити в сталінській круговерті, М. Рильський часто обирав для перекладу складні поетичні форми, як-от написану секстинами поезію Л. Штура «Розставання» чи сонети Гвездослава з відомого антивоєнного циклу «Криваві сонети».

Особливо імпонувала М. Рильському творчість словацьких поетів-романтиків, які щиро захоплювалися Україною та українською культурою і навіть писали вірші на українську тематику. Інспіровані українським пісенним фольклором поезії Само Халупки «Козак» та «Турок Понічанин» відтворені Максимом Рильським з особливою проникливістю та увагою до оригіналу.

В публікації докладно простежено словацьку поезію в українських перекладах М. Рильського із залученням до процедури аналізу паралельних зразків перекладів з-під пера Івана Франка, Дмитра Павличка, Івана Мацинського та інших українських митців.

Ключові слова: Максим Рильський, словацька поезія, український переклад, українсько-словацький літературний дискурс.

The article examines the activities of Maksym Rylskyi – a prominent poet and scientist, theoretician of the grounds of artistic translation in the discourse of Ukrainian–Slovak literary relations. In this context Maksym Rylski is presented as a translator and promoter of the Slovak poetry in Ukraine. Together with Hryhorii Kochur and Leonid Pervomaiksi, he caused the appearance of a unique edition – “Anthology of the Slovak poetry” (1964), which contained over fifty samples by Slovak artists (starting with the classics Jan Kollar, Jan Holly, etc. to contemporary Lubomyr Feldek, Tomash Ianovets in the Ukrainian reinterpretation by more than fifty domestic translators. M. Rylskyi himself presented the Ukrainian version of such iconic figures in Slovak literature as Ludovit Shtur, Samo Khalupka, Yanko Kral, Hvezdoslav, Ivan Krasko and others.

As a bright representative of the group of five Ukrainian neoclassicists, who were miraculously destined to survive in Stalin's vortex, M. Rylskyi often chose complex poetic forms for translation, such as the sextines poetry “Parting” by L. Shtur or the sonnets of Hvezdoslav from the well-known anti-war cycle “Bloody Sonnets”.

M. Rylskyi was particularly impressed by the works of Slovak poets – romantics who sincerely admired Ukraine and Ukrainian culture and even wrote poems on Ukrainian subjects. With special insight and attention to the original Maksym Rylskyi reproduced the inspired by Ukrainian song folklore the poetry of «Cossack» and «Turok Ponichany» by Samo Khalupka.

The publication traces in detail the Slovak poetry in Ukrainian translations by M. Rylskyi with involvement to the parallel analysis of procedure samples of translations made by Ivan Franko, Dmytro Pavlychko, Ivan Matsynskyi and other Ukrainian artists.

Key words: Maksym Rylskyi, Slovak poetry, Ukrainian translation, Ukrainian-Slovak literary discourse.

Постановка проблеми. Визначний поет і перекладач, теоретик засад художнього перекладу Максим Рильський яскраво прописався в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин. Разом з Г. Кочуром та Л. Первомайським він спричинився до появи унікального видання – «Антології словацької поезії» (1964), яке вмістило зразки творчості більш ніж п'ятдесяти словаць-

ких митців – від класика Яна Коллара до сучасника Томаша Яновця. Словацькі поети зазвучали солов'їною завдяки зусиллям і прагненням кількох десятків вітчизняних перекладачів, серед яких такі майстри художнього слова, як Григорій Кочур, Микола Бажан, Василь Мисик, Борис Тен, Андрій Малишко, Василь Симоненко, Іван Драч, Дмитро Павличко та ін. Сам Максим Рильський подару-

вав українським читачам вибране з поетичної спадщини таких знакових постатей у словацькій літературі, як Людовіт Штур, Само Халупка, Янко Краль, Павол Ораг-Гвездослав, Іван Краско та ін.

Як яскравий репрезентант п'ятірного грона українських неокласиків, якому дивом судилося вижити в лещатах сталінського терору, Максим Рильський часто обирав для перекладу складні канонічні форми; до прикладу, написану секстинами поезію Л. Штура «Розставання» (сповідальна посвята Марії Поспішиловій, фактично декларація політичної і громадянської програми митця) чи Гвездославові сонети з його відомого антивоєнного циклу «Криваві сонети».

Близькою по духу була М. Рильському і творчість інших словацьких поетів-романтиків, адже вони щиро захоплювалися українською історією та культурою, дехто навіть писав вірші на українську тематику. Відчувається, що інспіровані українськими історичними піснями поезії Само Халупки «Козак» та «Турок Понічанин» відтворені Максимом Рильським з особливою проникливістю та увагою до оригіналу.

Аналіз досліджень. Перекладацька спадщина Максима Рильського багата й різноманітна. Митець залишив по собі десятки видань українських перетлумачень найяскравіших зразків світової літератури. Про нього як теоретика і практика художнього перекладу сказано й написано чимало. Однак саме словацька поезія в українській інтерпретації М. Рильського ще не була предметом всебічного вивчення у вітчизняній славістиці. Побіжно на окремих перекладах словацької поезії у творчому доробку митця зупиняються у своїх ширших славістичних розвідках тільки І. Галайда, В. Конопелець та Т. Ліхтей.

Відтак **мета публікації** – докладно розглянути словацьку поезію в українських перекладах Максима Рильського, залучаючи до процедури аналізу також паралельні зразки перекладів з-під пера Івана Франка, Дмитра Павличка, Івана Мацинського та ін.; наголосити на ролі українського перекладача і вченого в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин.

У роботі над статтею опираємося передусім на культурно-історичний, описовий, контекстуально-інтерпретаційний та компаративний **методи дослідження**.

Виклад основного матеріалу. У відомій книзі «Мистецтво перекладу» (1975) М. Рильський, серед іншого, зупиняється й на актуальних питаннях перекладу зі слов'янських літератур. Так, у ґрунтовній статті «Проблеми художнього перекладу», зокрема, зазначено: «Справа в тому, що

на запитання: що легше – чи перекладати з далеких мов, чи перекладати з мов близьких? – ми відповідаємо: у певному розумінні важчі саме переклади з близьких мов» [6, с. 57]. Свої судження, міркування вчений підсилює десятками конкретних прикладів (серед них – і з власної перекладацької лабораторії), зупиняючись на найбільш типових «небезпеках, які чигають на перекладача художнього твору» [6, с. 56]. Як результат, українські читачі мають змогу насолодитися блискучими перетлумаченнями М. Рильського з низки слов'янських літератур. Словацька поезія в цьому контексті заслуговує на окрему розмову.

Перші зразки перекладів М. Рильського зі словацької літератури з'явилися на сторінках журналу «Всесвіт». Згодом в «Антології словацької поезії» (1964), котра, як уже згадувалося, вийшла у світ не без пропаганди та ініціативи визначного вченого й перекладача, М. Рильський презентував вибране з доробку провідних словацьких митців середини XIX – поч. XX ст.

Особливу увагу перекладач приділяє творчості поетів-романтиків – Л. Штура, С. Халупки та Я. Краля. Так, в доробку Л. Штура як заспівувача генерації словацьких романтиків М. Рильського зацікавила його поезія з раннього періоду творчості – «Розставання» (1841). В ній ще молодий автор прощається зі своєю коханою Марією Поспішиловою, відрікається від особистого (приватного) життя, кладучи його на вівтар служінню рідному народові. Вірш є своєрідною програмою для майбутніх, вільних, поколінь словаків. Хоча до поетичного жанру митець вдавався порівняно рідко, це несподіване одкровення є не тільки ознакою справжнього таланту, але й свідченням аскетичного підпорядкування емоцій та почуттів ліричного суб'єкта прагматичному раціо. Інспірована поезія конкретно життєвою ситуацією, коли Л. Штур був змушений озвучити свою позицію коханій, яка чекала на відповідь: шлюб або чин. Вірш не містить навіть натяку на якісь внутрішні коливання митця, адже вибір ним насправді зроблено давно: найсильніші почуття відступають на задній план, коли попереду – виконання високої, надосібної, місії – служіння рідному народові до останку, до межі, до смерті.

Цікаво, що поезія написана чеською мовою («*Rozžehnaní*») і містить ще елементи класицистичної поетики з чіткою строфічною будовою (складається з чотирьох канонічних секстин), а з іншого боку – нагадує фольклорну силабічну строфу з частими повторами, традиційними зворотами, тавтологіями тощо.

Патетичні слова і вирази з класицистичного словникового лексикону (*jinoch, jun, symbol Tatry, matka Natra* та ін.) чергуються з використанням фольклорної лексики. Поет у щемливому звертанні просить кохану, аби якнайшвидше про нього забула: *zapomeň, Drahá, zapomeň jinocha*.

Це прохання продиктоване прагненням виконати замолоду даний заповіт – працювати задля піднесення словацького народу, який у той час знаходився у непростій суспільно-політичній ситуації. Навіть поезія написана чеською мовою тому, що на той час ще не відбулася славнозвісна кодифікація словацької літературної мови, до якої, як відомо, спричинився саме Л. Штур. Все, що переживав і терпів тоді словацький народ, лунами озивалося в душі його вірного сина, який не відокремлював долю народу від власної планиди: *zapomeň jinocha, /nade nímž mraky se bouřlivé shání*. Рішення ліричного суб'єкта доведене до абсолюту, до духовного крещендо: немає вищої мети, аніж праця на благо народу, через що й змушений згасити вогонь гарячих любовних почуттів: *on na vše světa zapomene slasti, /jenom nikdy, jen nikdy o své vlasti!*

Щирою віддякою за громадянську мужність митця став блискучий переклад його вірша словацькою, виконаний відомим літератором, дослідником творчості Л. Штура, поетом і перекладачем Войтехом Кондротом. Секстина – одна з улюблених канонічних форм і неокласика М. Рильського. Саме нею митець свого часу написав нині вже хрестоматійний вірш про рідну мову «Не бійтесь заглядати у словник...». Крім того, М. Рильський любив розлушувати міцні горішки, адже поезія Л. Штура є таким собі перехідником від класицизму до романтизму. Як результат, увесь лексико-семантичний та формотворчий інвентар цих літературних напрямів українському перекладачеві вдалося відтворити бездоганно.

Простежмо на прикладі першої секстини, з яким відчуттям такту, з якою повагою до тексту оригіналу Войтех Кондрот словацькою, а Максим Рильський українською перекладають поезію «Розставання», передаючи зміст і форму у повній гармонії, а головне – зберігаючи дух першоджерела:

переклад В. Кондрота:

*Zabudni, drahá, zabudni mládenca,
nad ktorým mračná zatienili nebo;
zabudni, drahá, zabudni na chlapca,
ktorý sa bôľne navždy lúči s tebou;
radšej sa zriekne všetkých svetských slastí,
nikdy však, nikdy, nikdy svojej vlasti* [12, с. 62],

переклад М. Рильського:

*Забудь, кохана, забудь про того,
кого вкриває зловісна мла,
збудь, кохана, про молодого,
з яким ти муки б лише знайшла.
Земну забуде він насолоду,
але вітчизну – ніколи, зроду!* [7, с. 43]

До улюблених словацьких авторів М. Рильського належить і романтик Само Халупка. Багата епістолярна спадщина та власне поетична творчість штурівця засвідчує його захоплення українським фольклором, особливо історичними піснями та думами. Як відомо, С. Халупка написав низку віршів та поем на українську тематику, окремі з яких переклав і М. Рильський. Найбільш званою є поезія «Козак» (1845). У творі йдеться про хлопчика, батько якого загинув як герой на полі бою, а мати померла від туги за коханим чоловіком. Сироту взяли до себе козаки й виховали як рідного сина, як відважного та сміливого захисника українського народу. Слід зауважити, що вперше вірш «Козак» українською перетлумачив І. Франко ще далекого 1883 року, другий переклад належить власне М. Рильському, а згодом з'явився і третій зразок перекладу – з-під пера пряшівця І. Мацинського.

Мова перекладу І. Франка (а розповідь у творі ведеться від першої особи – «Гей, я вояк зроду...») є простонародною, вона пересипана типовими для неї вигуками *гей, ой*, діалектизмами та застарілими словами *м'я* (мене), *ми* (мені), *много* (багато), *рожу* (троянду), *вітця* (батька), *фана* (прапор), традиційними пісенними повторами, що повністю відповідає оригіналові вірша, передає дух і колорит періоду козаччини. Подібне спостерігаємо і в перекладі М. Рильського: *мати* «зів'яла, як ружа», *коник* «*бистрий, баский*»; типові пісенні вигуки та повтори створюють атмосферу нашої славної минувшини. Тоді як І. Мацинський більше опирається на сучасну лексику, в його інтерпретації подеколи спостерігаються стилістичні невідповідності, трапляються словакізми. Відтак переклад місцями сприймається як книжний. Простежмо:

*Neumriem na loži,
umriem ja na koni:
ked' z koňa poletím,
šabl'a mi zazvoní* [11, с. 80],

переклад І. Франка:

На коні, не в ліжку
Смерть мене догонить,
Як з коня звалюся,
Шабелька задзвонить [8, с. 476],

переклад М. Рильського:

*На коні умру я,
як бійцю годиться,
задзвентить востаннє
шабля-блискавиця* [7, с. 54],

переклад І. Мацинського:

*Не помру я в ліжку –
у сідлі загину,
і задзвонить шабля,
як на землю зрину* [9, с. 176].

Важко повірити, що козак може сказати «*як на землю зрину*» (в оригіналі – «*як злечу з коня*»).

В іншому місці читаємо:

*Dalí mi koníka
bystrého do skoku* [11, с. 80],

що в перекладі І. Мацинського відтворено так:
*і дали назавжди
жеребця до скоку* [9, с. 176].

Дібраний еквівалент «жеребець» – це «самець кобили», він виконує в стаді зовсім іншу функцію. У творі ж ідеться якраз про «коня-скакуна», «бойового коня». А коли *жеребець* посилено ще лексемою *назавжди*, то це взагалі викликає іронічне сприйняття. Цей вираз І. Франко передає як «*дали кониченька доброго до скоку*» [8, с. 476], а М. Рильський – «*дали коня баского, доброго до скоку*» [7, с. 54].

Отже, І. Франко та М. Рильський подарували українським читачам дублікати, гідні оригіналу.

Ще один вірш С. Халупки «Турок Понічанин» був інспірований українською народною піснею «Чому, кури, не пієте...». Її поет знайшов у «Піснях польських і руських люду галицького» (1833), упорядкованих В. Залеським. В основі твору – оповідь про те, як синьоокий красень-турок приводить у свої хороми стареньку полонянку: вона має доглядати за його новонародженим сином. Та коли турок переодягався, жінка помітила на його плечі збоку знак у вигляді зірки і впізнала в кривдникові свого сина, якого колись ще дитиною так само, як і її зараз, викрали бусурмани. Коли все з'ясовується, син з невісткою благають прощення і пропонують жити матері з ними в розкоші та багатстві. Однак жінка відмовляється, бо прагне тільки одного – якнайшвидше повернутися на батьківщину.

Задля відтворення колориту тих далеких часів М. Рильський, услід за С. Халупкою, вдається до використання архаїзмів, народнопоетичної лексики («*аркан на ню накидає і до коня припинає*»; «*зашарілася, мов ружа, як зустріла свого мужа*»; «*тричі місяць одминився, жоден турок не спинився*»; «*щоб малого колисала, співанки йому співала*»; «*турчин каву попиває, жінка злотом*

вишиває»... Ось, як звучить коліскова, яку бранка співає турченяткові-бусурманину, насправді – своєму внукові, в перекладі М. Рильського (1) та І. Мацинського (2):

1. «*Люлі, люленьки, дитино,
принесу тобі калину,
принесу я цвіт рожаний,
мій унученьку коханий*» [7, с. 51];

2. «*Спи, дитинко, гаю-гаю,
принесу я квіток з гаю,
пуп'янків нарву я з рожі,
бо внучок ти мій хороший*» [9, с. 157].

На відміну від перетлумачення М. Рильського, переклад І. Мацинського дещо віддалений від оригіналу і сприймається як книжний. Загалом у тексті прямих перекладач чимало стилістичних невправностей, є навіть змістові неточності. До прикладу, мати впізнає сина за знаком на боці у вигляді зірки. Ось як це відтворює М. Рильський: «*мав він зірочку на боці*» [7, с. 51], а ось, що спостерігаємо в І. Мацинського: «*що на личку мало цятку*» [9, с. 157].

Справжню духовно-інтелектуальну насолоду читач отримує від заключних щемливих строф твору в інтерпретації М. Рильського:

*... та лечу відсіль думками
В край, де вежі із хрестами (...).*

*Там в глибу землі сирії
Сплять батьки мої в спокої,
Там – як воля Божя буде –
І мене схоронять люди... [7, с. 52].*

На жаль, подібних яскравих емоцій не викликають завершальні рядки цієї поезії в перекладі І. Мацинського:

*... я ж лише туди бажаю,
де хрести із веж взирають (...).*

*Там лежать вже під хрестами
предки рівними рядами –
теж, як воля Боже буде,
там мій прах схоронять люди!* [9, с. 157].

Отже, пальма першості у відтворенні Халупкового «Турка Понічанина» однозначно і беззаперечно належить М. Рильському.

Зацікавлення з боку українського перекладача викликала постать ще одного Штурового побратима – Янка Краля. Цей словацький романтик, як і С. Халупка, цікавився Україною та її героїчною історією. В його поезіях українці – це «діти Дніпра», «славні козаки» («До народів», «До слов'ян!» та ін.). М. Рильський перетлумачив українською кілька Кралевих віршів, зокрема й філософсько-медитативну поезію «Вартовий народу».

Згодом цей же вірш переклав І. Мацинський, назвавши його «Нічний сторож народу». Переклади назви твору (в оригіналі – «Hlásnik národa») є дискусійними. Цікаво, що варіант назви «Ночной страж народа» спостерігаємо і в російському перекладі Л. Мартинова. Він з'явився на світ задовго до українського перетлумачення І. Мацинського, а отже, можемо припустити, якраз і послужив прашівському перекладачеві поганим зразком для наслідування.

Насправді обидва переклади назви поезії не відтворюють глибокої символіки, закладеної автором в оригіналі. Підтримку власним судженням знаходимо і в розвідці І. Галайди. «Гласник, – пише дослідник, – це сам поет, це той, хто будить народ, не лише нічний сторож, це щось більше, це основа великої метафори, яка розкривається через окремі образи протягом цілого вірша» [2, с. 81]. І. Галайда наводить синонімічний ряд слів (оповісник, покликач, окличник, провісник, будитель, глашатай...) і вибирає як один з можливих варіантів – «Глашатай народу». Вибір насправді дуже вдалий. Однак найвідповіднішою у конкретному випадку була б якраз назва «будитель». Саме вона закріпилася в народі за словацькими та закарпатськими просвітителями ХІХ століття, котрі проживали на той час у межах однієї держави. Тоді як І. Мацинський введенням у текст назви уточнення «нічний» ще більше звужує значення закодованого автором у поезії символічного образу провісника суспільних змін, народного будителя. Щоправда, саму поезію як М. Рильський, так і І. Мацинський відтворили на високому рівні.

З глибокою пошаною ставився М. Рильський і до визначного словацького поета Гвездослава, автора славнозвісних «Кривавих сонетів». Цей антивоєнний цикл було створено в самий розпал Першої світової. В ньому поет і громадянин засуджує безглузде кровопролиття, паліїв війни, через пиху і примхи котрих гине цвіт його нації. Викриває Гвездослав і псевдохристиянство, адже саме фальшивою любов'ю до Христа прикриваються м'ясники-вбивці. В цьому контексті на особливу увагу заслуговує 28-й сонет, який дослідники творчості Гвездослава умовно означили «пушкінським». Словацький автор сміливо вступає в полеміку з російським поетом. З позицій слов'янина і патріота відстоює право кожного слов'янського народу розвиватися вільно, збагачуючи рідну культуру. З цього приводу Д. Павличко зауважує: «Гвездослав розвивав ідею єдності слов'ян, але він чи не перший із словаків збагнув, що слов'янська ідея розсипається в прах, як

тільки до неї торкається великодержавний російський шовінізм (...). Його слов'янофільська ідея вже перебувала в конфлікті з фальшивим слов'янофільством царської Москви, яка поневолювала українську, білоруську й польську нації...» [1, с. 11].

Такі ж думки знаходимо в аналітичній статті «Гвездослав і Пушкін» відомого славіста М. Неврлого: «Пушкін був представником вищих верств суспільства, був сином великого імперського народу. Гвездослав – на противагу йому – був селянським сином, представником малого поневоленого народу. Те, що боліло Гвездослава, не боліло Пушкіна» [4, с. 43]. Саме тому Пушкін і Гвездослав мали різко протилежні погляди на війни.

Нагадаємо, що весь цикл «Кривавих сонетів» українською переклали А. Патрус-Карпатський (1961) та Д. Павличко (1986). Ось як звучить зачин оригіналу та перекладів 28-го сонета:

Nie, Puškine mój, mys'ou vysoký,
ty mýlil si sa, podráždením chorý:
vraj, musejú sa stieč'-zliať v ruskom mori
tie naše bystré slavian potoky

alebo ono – vyschne ráztoky... [10, с. 404],

переклад А. Патруса-Карпатського:
Ні, Пушкіне, хоч славний твій пеан,
Ти помиливсь, роздратуванням хворий,
Що мусять злитись у російським морі
Колись потоки бистрі всіх слов'ян,

Інакш в розтоках висохне воно... [5, с. 48],

переклад М. Рильського:
Ти помилився, Пушкіне великий,
в роздратуванні мовивши сліпім,
що в руським морі злитися одним
повинні всі слов'янські наші ріки,

а коли ні, то висохнуть навіки... [7, с. 149],

переклад Д. Павличка:
Мій Пушкіне, думок височино,
ти помилився, мовивши у гніві,
що мусять всіх слов'ян річки бурхливі
в російське море злитись, бо воно –

в притоках пересохне аж по дно... [1, с. 25].

Заради справедливості зауважимо, що дух оригіналу вловили всі перекладачі. Кожен, у міру можливостей, намагався якнайкраще відтворити цей складний сонет. Щоправда, в перекладі А. Патруса порушено архітектоніку оригіналу (останній рядок першого катрена має римуватися з першим рядком наступної строфи і т. д.), також у першому

чотиривірші явно бракує дієслова («сказав», «мовив», «написав» і под.). Стосовно ж перекладів М. Рильського та Д. Павличка, – вони є високоякісними, мистецьки довершеними, хоча кожен по-своєму оригінальний і самобутній. Цікаво, що з усіх 32-ох сонетів М. Рильський, невтомний пропагатор рідного слова, переклав тільки цей один – «пушкінський». Упевнені, що не випадково.

Висновки. Отже, М. Рильський яскраво прописався в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин. Митець спричинився до виходу в світ «Антології словацької поезії» (1964),

на сторінках якої і сам презентувався як перекладач творчості провідних словацьких поетів – Л. Штура, С. Халупки, Я. Краля, Гвездослава та ін. Аналіз перекладів М. Рильського (із залученням зразків паралельних перетлумачень з-під пера І. Франка, Д. Павличка, І. Мацинського, А. Патруса-Карпатського) засвідчив його високу художню майстерність. Знаному теоретикові і практикови поетичного перекладу вдалося передати дух першотворів, гармонійно зберігаючи їх зміст і форму, надто коли йшлося про складні канонічні строфи – сонет чи секстину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антологія словацької поезії ХХ століття / пер. зі словац. Д. Павличка. Київ : Основи, 1997. 254 с.
2. Галайда І. Художній образ та адекватність перекладу на українську мову віршів Янка Краля «Повернення» та «Сторож народу». *Дукля*. 1996. № 2. С. 78–82.
3. Ліхтей Т.В. Слов'янська планида : Словацька поезія ХІХ–ХХ століть у дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин : монографія. Ужгород : Ліра, 2010. 304 с.
4. Неврлий М. Гвездослав і Пушкін. *Дукля*. 2001. № 4. С. 41–44.
5. Орсаг-Гвездослав П. Криваві сонети / пер. із словац. А.Патрус-Карпатський. Братислава – Пряшів : Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури, 1961. 55 с.
6. Рильський М. Мистецтво перекладу: Статті. Виступи. Нотатки. Київ : Радянський письменник, 1975. 344 с.
7. Словацька поезія: антологія / ред. Г. Кочур, Л. Первомайський, М. Рильський. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1964. 416 с.
8. Франко І. В 50 т. Т.11. Поетичні переклади та переспіви. Київ : Наукова думка, 1978. С. 475–477.
9. Халупка С. Провесни сонячний неспокій : вибране / пер. із словац. І. Мацинський. Братислава – Пряшів : Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури, 1984. 280 с.
10. Hvezdoslav. Dielo II. Bratislava : Slovenský tatran, 1996. 560 s.
11. Chalupka S. Básnické dielo. Bratislava : Tatran, 1973. 335 s.
12. Slobodienka moja... : najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov / red. H. Brunovská. Bratislava : Perfekt, 2000. 185 s.